

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н - 3.04

Чорноморський державний університет імені Петра Могили
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра екології та природокористування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з навчальної роботи

О. М. Трунов

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП 3.14 Організація управління в екологічній діяльності

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»

(шифр і назва напрямку підготовки)

факультет еколого-медичних наук
(назва інституту, факультету, відділення)

Миколаїв – 2013 рік

Робоча програма Організація управління в екологічній діяльності для студентів
(назва навчальної дисципліни)
 за напрямом підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»
 „___” _____, 20__ року- __ с.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
 Смирнов Віктор Миколайович, старший викладач, кандидат геологічних наук
 Сербулова Надія Алимівна, старший викладач

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та природокористування

Протокол від. “___” _____ 20__ року № ___

Завідувач кафедри екології та природокористування

“___” _____ 20__ року _____ О. П. Мітрясова_
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»
(шифр, назва)

Протокол від. “___” _____ 20__ року № ___

“___” _____ 20__ року Голова _____ В. О. Зюзін
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 0401 «Природничі науки» (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки <u>6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»</u> (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): _____	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 108		11-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 14 самостійної роботи студента - 12	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		40 год	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
54 год.			
Індивідуальні завдання: непередбачено			
Вид контролю: іспит.			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50 %

для заочної форми навчання

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни вивчити процеси управління та організації у природоохоронній діяльності; розвивати бережне господарське відношення до використання природних ресурсів при проектуванні, будівництві, експлуатації народногосподарських об'єктів; сформувати еколога як спеціаліста, здатного використовувати теоретичні знання для практичного вирішення питань ефективної природоохоронної діяльності.

Завдання. Навчальна дисципліна „Організація управління в екологічній діяльності” спрямована на вивчення теоретичних основ, форм управління та організації охорони навколишнього природного середовища з врахуванням впливу на довкілля науково-технічного прогресу і діяльності людини.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- вивчення закономірностей управління і організації в області раціонального природокористування;
- засвоєння функцій управління та організації управлінської праці, проблем управління природним середовищем;
- організація системи охорони навколишнього середовища на різних рівнях;
- організація екомоніторингу та екоекспертизи в системі управління;
- здійснення державного екологічного контролю в усіх галузях народного господарства;
- організація взаємодії контролюючих органів екологічних інспекцій з іншими міністерствами, відомствами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- принципи, функції, цілі і методи управління;
- завдання та функції державного управління в екологічній діяльності;
- органи державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища;
- сучасні методи взаємодії контролюючих органів екологічних інспекцій з іншими міністерствами і відомствами;
- організацію та порядок здійснення екомоніторингу та екоекспертизи;
- організацію управління природоохоронною діяльністю в галузі раціонального використання і охорони земельних, лісових та водних ресурсів, атмосферного повітря, об'єктів і територій ПЗФ, надр а також рослинного і тваринного світу України.

вміти:

- здійснювати всі види контролю за природоохоронною діяльністю;
- ефективно впроваджувати в життя заходи з охорони довкілля;
- вміти оцінити стан навколишнього природного середовища;
- передбачити можливі наслідки та не допускати шкідливих впливів на довкілля;
- планувати, організовувати, контролювати заходи у природоохоронній сфері;
- чітко простежувати шляхи впливу людини на довкілля з усіма можливими наслідками.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи управління

Тема 1. Предмет, процес і технологія управління. Поняття управління. Риси управління. Предмет теорії управління. Процес управління. Зміст процесу управління. Стадії організації процесу управління. Технологія процесу управління. Наукові основи управління.

Тема 2. Принципи і функції управління Загальний принцип управління. Визначення поняття «функції управління». Функції попереднього управління. Функції оперативного управління. Функції заключного управління. Інноваційне управління.

Тема 3. Цілі і методи управління. Об'єктивний і суб'єктивний елемент управління. Напрямки класифікації цілей. Класифікація цілей за змістом. Часова класифікація цілей. Класифікація цілей за рівнями управління. Класифікація цілей за обсягом. Основні та комплексні методи управління. Класифікація методів за спрямованістю.

Змістовий модуль 2. Державне управління екологічною діяльністю в Україні.

Тема 4. Органи державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища. Міністерство охорони навколишнього природного середовища, Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Миколаївській області. Екологічні інспекції. Організація взаємодії органів Міністерства охорони навколишнього природного середовища з підрозділами МВС, Держкомкордону, Держмиткому та МОЗ України.

Тема 5. Управління в галузі охорони та використання водних ресурсів. Загальна характеристика водних ресурсів України. Екологічний стан водних об'єктів. Водоспоживання, водокористування та водовідведення. Охорона водних ресурсів від виснаження та забруднення. Природоохоронне управління водними ресурсами. Органи управління в галузі охорони та використання водних ресурсів. Екологічна стандартизація та нормування. Державний облік і моніторинг води. Державний водний кадастр. Економічний механізм регулювання водокористування. Порушення водного законодавства.

Тема 6. Управління в галузі охорони атмосферного повітря Стан атмосферного повітря України. Державний облік у галузі охорони атмосферного повітря. Моніторинг у галузі охорони атмосферного повітря. Стандартизація і нормування в галузі охорони атмосферного повітря. Охорона атмосферного повітря. Державне управління в галузі охорони атмосферного повітря. Економічний механізм регулювання відносин в галузі охорони атмосферного повітря. Основні види порушень в галузі охорони атмосферного повітря.

Тема 7. Управління в галузі охорони та використання ґрунтово-земельних ресурсів. Лісові і рослинні ресурси України. Оцінка стану та використання лісових ресурсів України. Лісокористування. Охорона лісів.

Державний лісовий кадастр. Державний облік і моніторинг лісів. Екологічна стандартизація та нормування. Органи управління в галузі охорони та використання лісових ресурсів. Економічний механізм регулювання лісокористування. Основні порушення та заходи впливу до порушників законодавства в галузі охорони і використання лісів..

Тема 8. Управління в галузі охорони та використання лісових і рослинних ресурсів. Лісові і рослинні ресурси України. Оцінка стану та використання лісових ресурсів України. Лісокористування. Охорона лісів. Державний лісовий кадастр. Державний облік і моніторинг лісів. Екологічна стандартизація та нормування. Органи управління в галузі охорони та використання лісових ресурсів. Економічний механізм регулювання лісокористування. Основні порушення та заходи впливу до порушників законодавства в галузі охорони і використання лісів.

Тема 9. Управління в галузі охорони та використання надр. Загальна характеристика надр. Оцінка стану та використання надр України. Охорона та раціональне використання надр. Користування надрами. Економічний механізм забезпечення управління у галузі охорони і використання надр. Державний облік і державний кадастр родовищ, запасів і проявів корисних копалин. Органи управління в галузі охорони та використання надр. Державний контроль в галузі охорони та використання надр. Відповідальність за порушення законодавства про надра.

Тема 10. Управління в галузі охорони та використання об'єктів ПЗФ України. Загальна характеристика ПЗФ України. Форми власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду. Класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Збереження та охорона територій і об'єктів природно-заповідного фонду. Органи управління в галузі охорони та використання природно-заповідного фонду. Економічне забезпечення організації і функціонування природно-заповідного фонду. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд.

Тема 11. Управління в галузі охорони і використання тваринного світу та рибних ресурсів. Тваринний світ як складова біологічних ресурсів. Тваринний світ України. Мисливські ресурси України. Вплив господарської діяльності на тваринний світ. Державний контроль у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу (рибних ресурсів). Законодавча база з питань охорони тваринного світу в Україні.

Тема 12. Управління в галузі утворення, транспортування, переробки та утилізації відходів. Аналіз накопичення відходів в Україні. Основні види відходів та їх характеристика. Принципи класифікації відходів. Способи переробки і утилізації. Державний контроль у галузі утворення, транспортування, переробки та утилізації відходів.

Тема 13. Економічні збитки від забруднення довкілля та методи їх розрахунку. Види економічних збитків від забруднення довкілля. Методи розрахунків розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Змістовий модуль 1. Теоретичні основи управління												
Тема 1. Предмет, процес і технологія управління.	2	2										
Тема 2. Принципи і функції управління	2	2				5,5						
Тема 3. Цілі і методи управління	4	2	2									
Разом за змістовим модулем 1	8	6	2			5,5						
1. Змістовий модуль 2. Державне управління екологічною діяльністю в Україні.												
Тема 4. Органи державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища.	4	2	2			4,5						
Тема 5. Управління в галузі охорони та використання водних ресурсів.	6	4	2			5,5						
Тема 6. Управління в галузі охорони атмосферного повітря	4	4				5,5						
Тема 7. Управління в галузі охорони та використання ґрунтово-земельних ресурсів	4	4				5,5						

Тема 8. Управління в галузі охорони та використання лісових і рослинних ресурсів.	4	2	2			5,5						
Тема 9. Управління в галузі охорони та використання надр	4	4				5,5						
Тема 10. Управління в галузі охорони та використання об'єктів ПЗФ України	6	4	2									
Тема 11. Управління в галузі охорони і використання тваринного світу та рибних ресурсів	2	2				5,5						
Тема 12. Управління в галузі утворення, транспортування, переробки та утилізації відходів	4	4				5,5						
Тема 13. Економічні збитки від забруднення довкілля та методи їх розрахунку	8	4	4			5,5						
Разом за змістовим модулем 3	46	34	12			48,5						
Усього годин	54	40	14			54						

5. Темі семінарських занять
Не передбачено

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Головні аспекти написання наказу на підприємстві.	2
2	Головні аспекти посадової інструкції фахівця-еколога.	2
3	Головні розділи положення по екологічну службу на підприємстві.	2
4	Етапи заповнювання статистичної звітності 2 тп-повітря.	2
5	Етапи заповнювання статистичної звітності 2 тп-водгосп.	2
6	Етапи заповнювання статистичної звітності 1 - токсичні відходи.	2
7	Етапи заповнювання податкового звіту «Декларація забруднення навколишнього середовища»	2

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка наказу по підприємству	8
2	Написання посадової інструкції	8
3	Підготовка положення по екологічну службу	8
4	Розрахунок та заповнювання екологічної статистичної звітності.	21
5	Розрахунок розмірів екологічного податку.	9

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний (рецепція – сприйняття): розповідь, пояснення, робота з літературою, демонстрація фільмів і т.д.;

- репродуктивний (відтворення дій з використання знань на практиці, діяльність по алгоритму, програмування);

- проблемний виклад навчального матеріалу;

- дослідницький метод, під час якого ставиться пізнальна задача, яку студенти розв'язують самостійно.

11. Методи контролю

Контрольні запитання до іспиту

1. Предмет організація управління екологічною діяльністю.
2. Класифікація цілей за рівнями управління. Класифікація цілей за обсягом.
3. Державний контроль у галузі утворення, транспортування, переробки та утилізації відходів.
4. Способи переробки і утилізації відходів.
5. Напрямки класифікації цілей. Класифікація цілей за змістом. Часова класифікація цілей.
6. Класифікація порушень навколишнього природного середовища.
7. Причини порушень навколишнього природного середовища.
8. Основні та комплексні методи управління.
9. Принципи класифікації відходів.
10. Основні види відходів та їх характеристика.
11. Об'єктивний і суб'єктивний елементи управління.
12. Економічні підходи до охорони атмосферного повітря.
13. Джерела порушень навколишнього природного середовища.
14. Класифікація методів за спрямованістю.
15. Аналіз накопичення відходів в Україні.
16. Державний контроль у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу (рибних ресурсів).
17. Види функцій управління.
18. Водозабезпеченість і резерви водопостачання.
19. Джерела забруднення водних об'єктів.
20. Водоохоронні зони.
21. Економічні підходи до охорони природно-заповідного фонду.
22. Вплив господарської діяльності на тваринний світ.
23. Мисливські ресурси України.
24. Міністерство охорони навколишнього природного середовища.
25. Народногосподарське значення водного джерела.
26. Земельні ресурси.
27. Економічні підходи до охорони рослинного та тваринного світу.
28. Тваринний світ України.
29. Тваринний світ як складова біологічних ресурсів.
30. Рациональне землекористування (економічний аспект).
31. Методи рационального використання водних ресурсів (економічний аспект).
32. Ступені негативного впливу виробничої діяльності на довкілля.
33. Економічні підходи до охорони надр.
34. Органи управління в галузі охорони та використання природно-заповідного фонду
35. Збереження та охорона територій і об'єктів природно-заповідного фонду.
36. Поняття та класифікація функцій управління.
37. Економічна родючість ґрунтів.

38. Екологічні інспекції.
39. Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
40. Класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.
41. Поняття фінансово-економічного механізму екологічного регулювання.
42. Систематизація принципів управління.
43. Економічні підходи до охорони водних ресурсів.
44. Фактори, що впливають на родючість ґрунтів.
45. Загальна характеристика водних ресурсів України.
46. Державне управління в галузі охорони атмосферного повітря.
47. Форми власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду.
48. Екологічний стан водних об'єктів.
49. Поняття та принципи управління.
50. Наукові основи управління.
51. Загальна характеристика ПЗФ України.
52. Державний контроль в галузі охорони та використання надр.
53. Охорона водних ресурсів від виснаження та забруднення.
54. Економічні підходи до охорони земельних ресурсів.
55. Економічні підходи до охорони у сфері захоронення та утилізації відходів.
56. Технологія процесу управління.
57. Органи управління в галузі охорони та використання надр.
58. Види платежів за забруднення навколишнього природного середовища.
59. Державний облік і державний кадастр родовищ, запасів і проявів корисних копалин.
60. Ґрунтово-земельні ресурси України. Стан земельних ресурсів України.
61. Природоохоронне управління водними ресурсами.
62. Органи управління в галузі охорони та використання водних ресурсів.
63. Напрямки міжнародного співробітництва у галузі охорони довкілля.
64. Охорона та раціональне використання надр.
65. Загальна характеристика надр. Оцінка стану та використання надр України.
66. Державний облік і моніторинг води. Державний водний кадастр.
67. Зміст процесу управління.
68. Стадії організації процесу управління.
69. Раціональне використання корисних копалин.
70. Державний облік та моніторинг у галузі охорони атмосферного повітря.
71. Основні причини деградації та забруднення ґрунтів. Охорона ґрунтів.
72. Поняття та об'єкт управління.
73. Взаємозв'язок економічної та природоохоронної діяльності суб'єктів господарювання.
74. Види платежів за забруднення навколишнього природного середовища.
75. Напрямки отримання і узагальнення інформації, форми статистичної звітності.
76. Органи управління в галузі охорони та використання лісових ресурсів.
77. Державний лісовий кадастр. Державний облік і моніторинг лісів.
78. Категорії земель. Форми власності на землю.
79. Екологічне оподаткування.
80. Економічні аспекти сучасної екологічної політики.

81. Державний земельний кадастр. Державний облік і моніторинг земель.
 82. Оцінка стану та використання лісових ресурсів України. Охорона лісів.
 83. Державний земельний кадастр. Державний облік і моніторинг земель.
 84. Механізми стимулювання приватного капіталу.
 85. Органи управління в галузі охорони та використання земельних ресурсів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до положення про систему рейтингової оцінки знань студентів під час вивчення курсу «Організація управління в екологічній діяльності» використовується наступна система оцінювання знань студентів:

1. Підготовка до практичних занять, опрацювання навчального матеріалу, пошук наукової інформації, захист тем практичних робіт оцінюється за кожною темою в 5 балів, за що студент може отримати максимально 60 балів.

2. Максимальна сума балів за іспит 60 балів.

Підсумкова оцінка визначається як сума балів, отриманих студентом під час поточного контролю протягом триместру та оцінки під час кінцевого контролю. Загалом оцінювання знань студентів за навчальну дисципліну здійснюється відповідно до наступної таблиці.

Поточне тестування та самостійна робота													Підсумковий контроль (іспит)	Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	40	100
4	4	4	5	5	5	4	5	4	5	5	5	5		

T1, T2 ... T13 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

№№ модул я	№№ теми	Питання для самоконтролю
1	2	3
Модуль I. Теоретичні основи управління.		
I	1.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та об'єкт управління. 2. Зміст процесу управління. Стадії організації процесу управління. 3. Технологія процесу управління 4. Наукові основи управління.
	1.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та принципи управління 2. Систематизація принципів управління 3. Поняття та класифікація функцій управління 4. Види функцій управління
	1.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єктивний і суб'єктивний елементи управління. 2. Напрямки класифікації цілей. 3. Класифікація цілей за змістом. 4. Часова класифікація цілей. 5. Класифікація цілей за рівнями управління. 6. Класифікація цілей за обсягом. 7. Основні та комплексні методи управління. 8. Класифікація методів за спрямованістю.
Модуль 2. Державне управління екологічною діяльністю в Україні		
II	2.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міністерство охорони навколишнього природного середовища. 2. Екологічні інспекції. 3. Організація взаємодії органів Міністерства охорони навколишнього природного середовища з підрозділами МВС, Держкомкордону, Держмиткому та МОЗ України.
	2.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика водних ресурсів України. 2. Екологічний стан водних об'єктів. 3. Водоспоживання, водокористування та водовідведення. 4. Охорона водних ресурсів від виснаження та забруднення. 5. Природоохоронне управління водними ресурсами. 6. Органи управління в галузі охорони та використання водних ресурсів.
	2.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Екологічна стандартизація та нормування. 2. Державний облік і моніторинг води. 3. Державний водний кадастр. 4. Економічний механізм регулювання водокористування. 5. Порухення водного законодавства.

II	2.4	<ol style="list-style-type: none"> 1. .Стан атмосферного повітря України. 2. Державний облік та моніторинг у галузі охорони атмосферного повітря. 3.Стандартизація і нормування в галузі охорони атмосферного повітря. 4.Охорона атмосферного повітря. 5.Державне управління в галузі охорони атмосферного повітря. 6.Економічний механізм регулювання відносин в галузі охорони атмосферного повітря. 7.Основні види порушень в галузі охорони атмосферного повітря.
	2.5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Грунтово-земельні ресурси України. 2.Стан земельних ресурсів України. 3.Основні причини деградації та забруднення ґрунтів. 4. Охорона ґрунтів. 5.Державний земельний кадастр. 6.Державний облік і моніторинг земель. 7.Поняття про землеустрій. 8. Екологічна стандартизація та нормування.
	2.6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Категорії земель. 2. Форми власності на землю. 3.Органи управління в галузі охорони та використання земельних ресурсів. 4.Економічний механізм регулювання землекористування. 5.Порушення земельного законодавства.
	2.7.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лісові і рослинні ресурси України. 2.Оцінка стану та використання лісових ресурсів України. 3. Охорона лісів. 4.Державний лісовий кадастр. 5. Державний облік і моніторинг лісів.
	2.8.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Екологічна стандартизація та нормування в галузі лісового господарства. 2. Органи управління в галузі охорони та використання лісових ресурсів. 3. Економічний механізм регулювання лісокористування. 4. Основні порушення та заходи впливу до порушників законодавства в галузі охорони і використання лісів.

II	2.9.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика надр. Оцінка стану та використання надр України. 2. Охорона та раціональне використання надр. 3. Державний облік і державний кадастр родовищ, запасів і проявів корисних копалин. 4. Органи управління в галузі охорони та використання надр. 5. Державний контроль в галузі охорони та використання надр. 6. Економічний механізм забезпечення управління у галузі охорони і використання надр. 7. Відповідальність за порушення законодавства про надра.
	2.10.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика ПЗФ України. 2. Форми власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду. 3. Класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. 4. Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
	2.11.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Збереження та охорона територій і об'єктів природно-заповідного фонду. 2. Органи управління в галузі охорони та використання природно-заповідного фонду. 3. Економічне забезпечення організації і функціонування природно-заповідного фонду. 4. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд.
	2.12	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тваринний світ як складова біологічних ресурсів. Тваринний світ України. 2. Мисливські ресурси України. 3. Вплив господарської діяльності на тваринний світ. 4. Державний контроль у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу (рибних ресурсів). 5. Законодавча база з питань охорони тваринного світу в Україні.
	2.13	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підходи до екологічної оцінки природних ресурсів. 2. Підходи до економічної оцінки природних ресурсів. 3. Концепція платного природокористування. 4. Принципи визначення плати за використання природних ресурсів. 5. Плата за забруднення природного середовища: основні концепції, принципи, методи розрахунку. 6. Екологічне оподаткування. 7. Система стимулювання природоохоронної діяльності і її інструменти.

14. Рекомендована література

Базова

№ п/п	Бібліографічний опис джерела	Місце знаходження (основні бібліотеки міста та ін.)			
		ЧДУ ім. Петра Могили	Обласна наукова бібліотека ім.О.Гмиря	Міська центральна бібліотека ім. М.Кропивницького	Інтернет, внутрішня мережа (адреса)
1	2	3	4	5	6
1. Основні джерела					
1.	Андрушків Б.М., Кузмін О.Є. Основи менеджменту.-Львів, "Світ", 1995.		+	+	+
2.	Генсірук С.А. Регіональне природокористування.- Львів, "Світ", 1992.		+		
3.	Грищенко Ю.М. Основи заповідної справи.: Навч. посібник. Рівне: РДТУ, 2000.- 239 с.		+		
4.	Добровольський В.В. Екологічні знання: Навчальний посібник. – Київ: Вид-во «Професіонал», 2005. – 300 с.	+	+	+	
5.	Каленіченко Л.І., Карук Б.П., Тищенко О.І. Управління водогосподарськими комплексами: Навчальний посібник. – К.: ДГУЕВР, 2000. – 328 с.		+		
6.	Максименко Н.В., Задніпровський В.В., Клименко О.М. Організація управління в екологічній діяльності. Підручник.- Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2007.- 340 с.		+		
7.	Миколаш Я., Питтерман Л. Управление охраной окружающей среды. М.: Погресс, 1983.		+	+	
8.	Паламарчук М.М., Закорчевна Н.Б. Водний фонд України: Довідковий посібник/ За редакцією В.М. Хорева, К.А. Алієва. – К.: Ніка-Центр, 2001. – 392 с.			+	
9.	Суснак П. П. Економіка природокористування. - Київ., "Вища школа", 1992.	+			
2. Додаткові джерела					
10.	Водний кодекс України. м. Київ, 6 червня 1995 року N 213/95-ВР.	+			
11.	Закон України "Про охорону	+	+		

	навколишнього природного середовища». - Київ, 1991				
12.	Закон України "Про охорону атмосферного повітря". м. Київ, 16 жовтня 1992 року N 2707-XII	+			
13.	Закон України "Про природно-заповідний фонд" м. Київ, 16 червня 1992 року N 2456-XII.	+	+		
14.	Закон України "Про рослинний світ" м. Київ, 9 квітня 1999 року N 591-XIV.	+			
15.	Закон України "Про відходи" м. Київ, 5 березня 1998 року N 187/98-ВР	+			
16.	Земельний кодекс України. м. Київ, 18 грудня 1992 року N 561-XII.	+			
17.	Некос А.Н., Борисова Н.В. Екологія та неоекологія. Українсько-російський словник-довідник: Навчальний посібник. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2004. – 236 с	+	+		